# INDEX
# SCHOLARUM AESTIVARUM
## PUBLICE ET PRIVATIM
IN
## UNIVERSITATE LITTERARUM IENENSI

INDE A DIE XXV M. APRILIS
USQUE AD DIEM XXXI M. AUGUSTI A. MDCCCLXXXI

HABENDARUM




PRAEMISSA EST
MAURICII SCHMIDT ANTIQUARUM LITTERARUM PROFESSORIS P. O.
COMMENTATIO DE COLUMNA XANTHICA.

IENAE
PROSTAT IN LIBRARIA ED. FROMMANNI.

Quatuor columnae Xanthicae latera quonam disponi ac describi ordine debeant, ut tandem aliquando literas in ea inscriptas tuto explanare possimus, quaestio est tam obscura tamque difficilis, ut quamvis a multis deinceps sit proposita, neminem tamen invenerit, a quo iure dici possit dissoluta. Certe non dissolvit J. Savelsbergius Aquisgranensis, qui quid ea de re sentiret his verbis demonstravit in Symbol. Lyciis II p. 209: „Nachdem wir am Grabmal des Pajava (II 202), wie auch an dem des Märähi (II 205) die nördliche Seite als die erste, die westliche aber, welche den Eingang zur Kammer enthält, als die letzte constatirt haben, dürfen wir dies Ergebniss auch auf die Grabstele (?) von Xanthus anwenden, besonders da die Nordseite sogleich oben des Erbauers des Denkmals Erwähnung thut (?), mit welchem alle Grabstelen beginnen. Indem wir nun von der nördlichen Seite als der ersten ausgehen — wie zufällig (etwa wegen des griechischen Epigramms) auch Fellows, welcher jedoch wegen der schöneren Buchstaben den Anfang an der Westseite anzunehmen geneigt war (Account p. 169) — so dürfen wir nicht von dort zur westlichen, darnach zur südlichen übergehen und in der Ostseite den Schluss annehmen, zumal diese mit S*ΓTᚦPT*, also nicht mit einem vollen Worte schliesst, sondern wir gehen in der entgegengesetzten Reihenfolge von der nördlichen zur östlichen, von da zur südlichen Seite über, und erwarten in der westlichen den Schluss, wofür auch der Umstand spricht, dass die Buchstaben der Westseite in einem schöneren und kühneren Stile, wie Fellows sagt, geschnitten sind, indem der Steinmetz in Folge der langen Beschäftigung und Uebung an der grossen Inschrift zuletzt grössere Fertigkeit entwickeln konnte.“ Putat igitur, id quod Knötelio quoque in mentem occurrisse memini, inscriptionis legendae initium a septemtrionali columnae latere esse faciendum, ibidemque ipsum monimenti aedificatorem nominis sui mentionem fecisse contendit.

Audacter dictum tanta confidentia poni potuisse demireris. Quaerentibus enim monimenti conditor quis fuerit, Graecum epigramma in eodem latere incisum planissime respondere infra videbimus: scilicet non unum fuisse sed plures, eosque Harpagidae consanguineos. In primis vero lateris borealis versibus, quibus Savelsbergius testimonium denunciat, quid legimus? nihil profecto, quod manifestam habeat sententiam, cum in v. I post lacunam undeviginti literarum

non supersint nisi duodecim literae, eaeque divisore carentes: otozisaprína . . ., itemque in v. 2 post partem vacuam, octo literis explendam, verba haec: — he : tideimi : se : parzza: gbide : i. e. — filius et Persarum rex. Atqui, aiunt, iniuriam facis viro doctissimo: aedificatorem enim sive conditorem non eum dicit, qui impensas fecerat, sed monimenti architectum, cuius nomen cum in ipsis v. 1 reliquiis ingeniose sic distinctis restauratisque: Otozisa: prína[fat e] latere vidisset, "Otozisam, . . . ae filium, natione Persam, in monimento illo exstruendo senum peritorum adiumento usum esse" contenderat. Audio, sed totam illam argumentandi rationem reprobaverim. Primum enim quid impedit, quominus continuam scripturam otozisaprína ita potius solvamus, ut verbi medii exitum — oto(:) excipiat nomen sive proprium sive appellativum zisaprína, significationis quidem adhuc obscurae, sed eiusdem terminationis atque kissaprína ter in eodem latere obvium (λιϑοξόος)? deinde ante id, quod est Otozisa, quid quaeso dictum fuisse suspicemur, quo non necessario turbatus fuerit ordo verborum is, quem in titulorum initio legitimum fuisse in comment. de tit. nonn. in Lycia repertis p. 7 (Jen. 1876. 4°) demonstravimus? denique quis unquam audivit verbum prínafate, de cuius vi ac potestate ex inscriptionibus bilinguibus satis constat, non tam de eo dictum esse, qui architecti opera uteretur (aedificandum curavit), quam de ipso architecto (exstruxit)? Atque ut concedatur, architecti quoque operam hoc vocabulo significari potuisse, qua re Lycios, quorum artem in exigendis monimentis admirabilem etiamnunc cum stupore quodam contemplamur, adductos esse putemus, ut in columna illa Xanthica collocanda Persae alicuius opificis opera, quam indigenarum fabrorum arte, uti mallent; utque re vera barbarum acciverint, adeone dexteritas ab aetate secerni non potest, ut Otozisa ille, quem Savelsbergius sibi deprehendisse visus est, in opere faciendo sociis usus esse dicatur non cuiuslibet aetatis, sed senibus omnibus? Accedit, quod veri parum est simile, in monimento, quod sibi suisque maximo ornamento esse voluerunt Lyciorum reguli, artifici tantum sibi sumere licuisse, ut in ipsa tituli fronte suum nomen quantumvis nobile poneret, quamquam aedificiis ignobilioribus non omnino pepercisse artificum ambitionem, quin incisis nominibus suis vanam gloriolam captarent, paucis exemplis comprobavit Carolus Keil in Philol. Gotting. vol. V p. 656. — Sed non opus est haec pluribus exequi. Ea enim est tota monimenti, de quo agimus, condicio, ea natura, ut inscriptionis initium lateri septemtrionali inscriptum fuisse nullo modo concedere possimus. Tu modo Schönborni tabulas accuratissime delineatas (Jen. 1868 fol.) animo paullo intentiore inspicias, ac statim intelleges, lapidis quadrati superficies australem orientalemque rimas fissurasque egisse perpaucas tantum, easque levissimas, latera vero ad septentrionem occasumque vergentia rupturas duxisse plurimas foedissimasque, quae ne dubites quin exstiterint, antequam titulus incideretur, conferas lateris septentrionalis versus 15. 34, occidentalis v. 30. Atque omnium pessime habitum fuisse latus occidentale manifestum est, sed non multo meliorem fuisse borealis condicionem, docent partes eius et sinistra graeco epigrammate superior et dextra inferior.

Quae cum ita essent, laudabilem quidem curam adhibuit lapicida, ut materiei vitia quanta maxima posset cura occultaret, ideoque praecipue in parte occidentali summam in scriptura poneret curam; sed ob id ipsum ne cogitari quidem potest, eundem artificem prima tituli gravissimi capita deterioribus lapidis partibus incidisse, cum duo alia praesto essent latera, si non omnibus at certe gravioribus maculis carentia.

Accedit altera caussa, qua quam vehementer erraverit Savelsbergius etiam clarius probatur, eaque in ipsa scriptura posita dextrorsum tendente. Quae si Semiticarum literarum more a dextra ad laevam se converteret, pro re nata cogeret sane lectorem, ut perlectis literis in parte septemtrionali inscriptis, ab infimo tabulae angulo sinistro porro ad orientem se converteret, quo facto lectionem a dextro tabulae orientalis angulo superiore exorso porro ipsi ad austrum, denique ad occasum esset procedendum. Iam vero scripturam a laeva dextrorsum tendentem eodem modo legere conanti quid fiet? Lecto latere septemtrionali eiusque dextrum angulum inferiorem nactus, quo, si sanae mentis est, in legendo perrecturus se convertet? Retrone orientemque versus, ad dextrum angulum superiorem? Vix credam, sed eo opinor, quo ipso scripturae cursu reapse ducitur, h. e. ad latus occidentale, unde fiet, ut, postquam tenorem inscriptionis australem cognoverit, in parte orientali legendi finem facturus sit. Quod cum fieri nequeat, quoniam tituli partem in latere orientali inscriptam in media voce terminari diximus, manifestum est, lectionem non cum Savelsbergio a latere septentrionali inchoandam esse, sed, cum nihilominus in latere occidentali nobis quoque subsistendum sit, nullo intervallo interiecto a septentrione ad occasum nobis procedendum esse. His demonstratis simul, qui tabularum fuerit ordo genuinus, intellegitur; apparetque graviter errasse Fellowsium Anglum, cum propter maiorem scripturae diligentiam tabulam occidentalem tituli initium continuisse contenderet. Imo haec tabula ut pessimam praebebat lapidario materiam, ita, nisi forte aliqua perierunt, etiam finem tituli continebat; praecedebat autem tabula borealis, cuius materies aliquanto esset melior, unde, cum ad australem pergere ratione vetemur, necesse est, ut septemtrionali orientalem praecessisse dicamus, initium autem tituli in australi extitisse, cuius nunc fere dimidiam partem periisse dolemus. Itaque futuro columnae Xanthicae interpreti auctor sim, ut lectionem ab australi latere orsus proximam narrationis partem in latere orientali quaerat, indeque ad septemtrionale progressus in extremis lateris occidentalis versibus subsistat.

Rem sic se habere etsi hoc uno argumento satis confirmatur, addam tamen etiam aliud, quo idem effici planumque fieri, ubi primum in hanc rem inquirere coepi, cognovi. Commendantur enim latus occidentale totum, septentrionalisque lateris altera pars dimidia, uno potissimum bono utrique communi ac peculiari, quod non modo singula verba divisoribus accurate positis seiungunt, sed etiam periodorum colorumque ambitus singulari quodam signo, quod eodem usus consilio in titulo etiam Antiphellensi a Texierio descripto lapicida adhibuit, definiendos curaverunt. Atque in tabula boreali signum illud, cuius forma haec est :) novies comparet

v. 35. 40. 45. 47. 49. 52. 54. 57. 59, in occidentali decies sexies: 7. 10. 29 (30). 34. 37. 40. 44. 50. 53. 56. 59. 62. 65. 67. 70, quibus locis adde v. 47, ubi etiam plenius :): est distinctum et v. 4, ubi punctis caret lunula). Quam distinguendi rationem accuratiorem cum non modo a lateribus australi atque orientali, sed etiam ab anteriore tabulae septentrionalis particula prorsus alienam esse viderem, non immerito mihi suspicari videbar, partem illam diligentiore distinctione insignem et eadem sive manu sive aetate esse exaratam [1]) et in communem fere sententiam esse conscriptam. Neque incertam fuisse hanc existimationem non sine gaudio meo cognovi, cum in verborum et delectum et iuncturam attentius inquisivissem. Ne longus sim, confer modo primum lateris sept. caput v. 33—35 cum his vocabulis, e latere occidentali repetendis: *MPμμ* 48, *ΛΛμPΛ* 34, zazati 32, sebepasbasi 36. 37 (pasbusu), gítabupe 41; neque negabis |ireimedi—slot| 2 apte cum mezireima — slati, aut gustike 49 cum gusttedi (lat. sept. 33) et gustitesu componi posse. Ex altero tmemate notavi trüviz 1. 14. 44, zplli 43, *ΛΛμPΛ* 34, trbbdi 27. 34, trámilija 62, ufeti 7, esonomla 13. 37. 64, (gbadasi 36. 51—52); e tertio voro 54 (1), pssiti 16, lelebedi 15, predi 32 et slama|ker 26 cum kere—slomati, quod in tab. septentr. legitur comparandum. Deinde e quarto tmemate emergunt gemella haec: fagsadi 30, [z]ireimemedi 2, gbadasasi 36. 51, klleima 61, fijedri 42, ítufetoni 29. 31. sebe:pasbasi 36. 37; 50; item ex quinto fagsadi, gusttite, klleimedi, tufi 34, zrivali 32, nei 70. Quibus e sexto adde trisu 70, uíno 8, tuburiz 31. 32 (29), guzrufotiz 56, e septimo ali 3, epítadi 33, pasbo, denique ex octavo tuburiz:uplesiz 31. 32, oti:tápefoti 57, e nono momezí 28(?) klleimedi, guzrítas 8, tulijeli 5, trüviz, ⊧aburo 66 et fortasse — eneu 15 cum Kibeu-*feneu* (lat. sept. 59) comparandum. Quemadmodum autem posteriori lateris septentrionalis parti tantus est in verborum delectu cum tabula occidentali consensus, ut de argumenti quoque perpetuitate omnis dubitatio praecisa esse videatur, ita etiam prior tam multa cum tabula orientali habet communia, ut quin haec quoque latera arctissima argumentorum cognatione teneantur dubitari nequeat. Non desunt quidem, quae ad australe etiam latus nos ablegent, veluti quod v. 3 legitur zggote:terí ad l. a. 49 zggona:terí, vel v. 8. gítafatehi:gbidoinehi ad l. a. 46 gbidi:gítafatehi; v. 5 malijahi ad l. a. 38, v. 6 ámi ad l. a. 35, v. 13 erbbedi ad l. a. 42, v. 16 gla . . . ad l. a. 45 glaina; sed multo maior eorum vocabulorum est numerus, quae ad orientale latus septentrionalisque partem priorem simul pertinent. Haec quoque in conspectu ponam:

---

1) Quamquam scio quid obici possit. Nam recte scribendi rationi convenientius est e. c., quod in latere orientali legitur fagssa, quam quod boreale porrigit fagsa.

| Lat. orient. | Vocabula. | Lat. septentr. |
|---|---|---|
| v. 16 (15) | trrbi | v. 3. |
| 27. | atonas | v. 3. |
| | stt . . sttoti — sttati | v. 5. |
| 52. | pddoti | |
| | ddefo : zggazoi | v. 6. |
| | sedefo : zggaza | |
| 3. | zggazije | |
| | ddefe | v. 9. |
| 55. | urublijo | |
| 34. 42. | urublijedi | |
| 59. | azzalo(i) | v. 10. |
| | telozijehi ülo | v. 12. |
| 13. | [te]lozijehi ülaoese | |
| 19. | erbbedi | v. 13. |
| 46. | ítepi | v. 15. |
| 6. | arusi | |

Quapropter non dubito, quin primus lateris septentrionalis versus ab iis voc. *SITϷPT* . . syllabis (*ϷZE*) inceperit, quibus in extremo latere orientali locus defuisset.

§. 2. Iam vero tabularum ordine recte constituto, reliqua etiam veriore ratione iudicabimus. Ac primum quidem, quamvis tabulae australis magna pars perierit, ex ea tamen, quae aetatem tulit, re vera emergit mentio monimenti alicuius magnificentius exstruendi. Nam quod vocabulum diximus Savelsbergium prava coniectura fretum tabulae septentrionali perperam intulisse prínafate, hoc ipsum plene scriptum porrigit hoc enunciatum, versibus l. a. 17—19 comprehensum:

eimi : arafazijedi : kuprll[i : ebija : ara —
fazija : prínafate : tumi[ne . . . . . . . .
trbbos : atlahe : ehbije . . . . . . . . .

ut iam in ea quaestione versemur necesse sit, quod nomen fuerit eius, qui columnam collocandam inscribendamque curavisset. Cuius rei, quod plenam cognitionem consequi possimus, forte fortuna uni debemus epigrammatis Graeci auctori, quod infra totum exhibemus ad Schönborni exemplum accurate expressum:

*[Ε]ΞΟΥΤΕΥΡΩΠΗΝΛΣΙΛΣΔΙΧΛΠΟΝ[Τ]ΟΣΕΝΕ[ΙΜΕΝ]*
*[Ο]ΥΔΕΣΠΩΛΥΚΙΩΝΣΤΗΛΗΝΤΟΙΛΝΔΕΛΝΕΘΗΚΝ*
*[ΔΩ]ΔΕΚΛΘΕΟΙΣΛ ΓΟΡΛΣΕΝΚΛΘΛΡΩΙΤΕΜΕΝΕΙ*
*. . ΕΩΝΚΛΙΠΟΛΕΜΟΥΜΝΗΜΛΤΟΔΕΛΘΛΝΤΟΝ*

. . *Ι . ΙΣΟΔΕΛΡΠΛΓΟΥΙΟΣΛΡΙΣΤΕΥΣΛΣΤΛΛΠ*[*Λ*]*Ν*[*ΤΛ*]
. . *ΡΣΙΠΛΔΗΝΛΥΚΙΩΝΤΩΝΤΟΤΕΝΗΔΙΚΙΛΙ*
[*Π*]*ΟΔΔΛΣΔΕΛΚΡΟΠΟΔΕΣΣΥΝΛΘΗΝ*$^{\text{ΛΙΛΙ}}$*ΠΤΟΔΙΠΟΡΘ*[*ΩΙ*]
[*Π*]*ΕΡΣΛΣΣΥΝΓΕΝΕ*$^{\text{ΣΙ}}$*ΝΔΩΚΕΜΕΡΟΣΒΛ*$^{\text{ΣΙ}}$*ΔΕΛΣ*   *ΛΣ*
[$^{\text{ΟΙ}}$]*ΧΛΡΙΝΛΘΛΝΛΤ*$^{\text{ΟΙΣΙ}}$*ΛΠΕΜΝΣΛΝΤΟ*$^{\text{ΔΙ}}$*Κ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΛΝ*   *ΔF*
*ΕΠΤΛΔΕΟΠ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΤΛΣΚΤ*$^{\text{ΕΙ}}$*ΝΕΝΕΝΗΜΕΡ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΛΡΚΛΔΛΣ*   *ΛΝ*
*ΖΗΝΙΔΕΠΕΣΤΛΤΡΟΠ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΛΒΟΤΩΝ . . Η . ΕΝΛΠΛΝ*[*Τ*]*ΩΝ*
*ΚΛΔ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΣΤ*$^{\text{ΟΙ}}$*ΣΔΕΡΓ*$^{\text{ΟΙ}}$*ΣΚ*$^{\text{ΛΙ}}$*ΙΚΛΓΕΝΟΣΕΣΤΕΦΛΝΩΣΕΝ*

V. 1. 2. Ope Simonidis fr. 142 p. 1167 Bgk. restituit Boeckhius.

V. 2. *Οὐδὲς* non magis attrectandum esse, quam *ἀκροπόλες* v. 7, *πλέστα* v. 11, *βασιλέας* v. 8, et *Ἁρπάγο* v. 5 dixi in Stud. Lyc. nov. p. 129. Adde Savelsberg Symbol. fasc. II p. 212. — *τοιάνδε ἀνέθηκν*, ut *δὲ ἀθάνατον* v. 4, *δὲ Ἁρπάγο* v. 5, *δὲ ἀκροπόλες* v. 7, *δὲ ὁπλίτας* v. 10 indicio sunt, vocabula in *ε̄* exeuntia ante *ᾰ* et *ŏ* plene scribi esse solita; aliam rationem sequuntur *τ' Εὐρώπην* v. 1, *τότ' ἐν* v. 6, *δ' ἔργοις* v. 12. — *ἀνέθηκν* lapicidae error est, ut *ἀθάντον* v. 9, *ἀπεμνσαντο* v. 9, *πέστα* v. 11, *βοτῶν* v. 11, et fortasse *κα* v. 12.

V. 4. (*νι*)*κέων* suasit Bergkius.

V. 5. *Χέρσις* Ioannis Franzii est coniectura parum probabilis. Si nomen proprium subesset, praesto essent alia nomina commendabiliora, velut *Χαῖρις Δεῖμις Κρῖνις Μοῖρις Νεῖκις*. Verum quis credet pro *Χέρσις δὲ ὁ Ἁρπάγου* vel *ὁ δὲ Ἁρπάγου υἱὸς Χέρσις ὄνομα* dici potuisse *Χέρσις ὁ δὲ Ἁρπάγου υἱὸς?* Non magis probandum quod a Martinio primo propositum Savelsbergius recepit *ἔκτισ'*. Primum enim lapicida hoc plene scripturus fuisset, *ἔκτισε*, ut *δὲ ὁπλίτας*, quia *ε̄* sequente *ŏ* non elidebatur; 2) sic prior quidem lacuna expletur, altera non item; 3) permirus foret verborum ordo pro *ὁ δὲ Ἁπάγου υἱὸς ἔκτισε*. — Recte sub exitum versus *ΤΛ* adiiciunt, quamquam in lapide ipso plura extitisse, quam *ΛΠΛΝΤ* vix credam. Plures enim quam triginta quinque literas versuum spatia non capiebant: cf. 8—10. Male A. Knötel *τάδ' ἔπαυσεν*.

V. 6. Recte opinor *Χερσὶ* coniciunt, cf. Soph. Trach. 488 *πάντ' ἀριστεύσας χεροῖν*. De *ΠΛΔΗΝ* i. e. *παλὴν* (*πάλμυς*) sive *βαλὴν* vid. Stud. Lyc. nov. p. 130.

V. 7. Literis *ΩΙ* in hoc versu, in quo *Θ* litera est tricesima quinta, locus non erat.

V. 9. *ὧν* quod Franzius versus initio pro *ΓΙ* substitui iusserat, Savelsbergius incautius arripuit. Nam ut videatur sententiae posse convenire, spatium tamen duas literas non admittit. Reposui igitur *οἳ* literis minutioribus exaratum, quod unius literae spatium exaequaret. Solet enim lapicida spatium uni literae concessum ea condicione duabus explere, ut altera sit *ῑ*. Cf. *υἱὸς, Ἀθηναίαι, δικαίαν, κτεῖνεν, ἡμέραι, τρόπαια, καλλίστοις, ἔργοις, καὶ, συνγενέσιν, βασιλέας, ἀθανάτοισι, ὁπλίτας*. Ceterum *οἳ* h. l. idem sonat, atque *καὶ οὗτοι δή*.

V. 11. vulgo [*ἔστ*]*η*[*σ*]*εν* restituunt, lapicidam *ΕΤΗCΕΝ* vel *ΕCΗCΕΝ* dedisse rati. Quod

etsi non nego epigrammatis auctorem scribere potuisse (nam et *τρόπαια στῆσαι* dicitur et *στήσασθαι*) malim tamen [*ἤγ*]*ει*[*ρ*]*εν*, quia literarum numerum non excedit.

V. 12. Hic quoque Franzii coniecturam *κα*[*τὰ*] *κα*[*ὶ*] cupidius arripuit Savelsbergius. $\overline{\text{ΑΙ}}$ enim unius literae spatio explendo aptum erat, $\overline{\tau\alpha}$ non item. Scribendum igitur *καὶ ἶ* (h. e. *καὶ ἓ*) *καὶ γένος*, cum de nomine proprio cogitari non possit.

Neminem fugiet poematii auctorem neque ingenio abundasse, neque arte multum valuisse; quamquam aliquanto plus valuisse, quam criticis visum est, pro certo affirmaverim. Nam cum de inscriptione ageretur monumento urbis splendidissimo incidenda, quisquis eam imperabat, eum non primum quemque epigrammatarium adire consentaneum erat, sed quem mandata diligentissime executurum esse sperare posset; videnturque ipsi versiculi lapidi inscripti testari, nihil ultra cupivisse monimenti aedificatorem. Quid quod Simonidis etiam imitandi studium non modo hominem prodit in optimis Graecarum literarum dotibus egregie versatum, sed eum etiam, qui quod legisset dextre scienterque in suam rem accommodare didicerit. Tametsi igitur non magna est in poeta nostro suavitas, satis tamen Graece doctus fuisse putandus est, ut sibi a talibus portentis caveret, qualia Franzios Martinios Savelsbergiosque ei obtrusisse diximus. An vel miserrimum scriptorem censeamus structura tam contorta usum esse:

*Δώδεκα θεοῖς ἀγορᾶς ἐν καθαρῷ τεμένει*
*νικέων καὶ πολέμου μνῆμα τόδ᾽ ἀθάνατον*
*ἔκτισ᾽ ὁ δ᾽ Ἁρπάγου υἱὸς ἀριστεύσας τὰ ἅπαντα,*
*χερσὶ πάλην, Λυκίων τῶν τότ᾽ ἐν ἡλικίᾳ:*

ut hanc sententiam verbis efferret: "Harpagi autem filius, inter Lycios qui tum fuerunt et aliis corporis virtutibus et manuum dexteritate in luctatione excellentissimus, duodecim numinibus in aperto fori circulo hoc monimentum condidit ad sempiternam belli victoriaeque reportatae memoriam." Imo si quis et Simonidis carmina legebat et in versibus pangendis ipse periclitabatur ingenioli viriculas, eum sic potius hanc sententiam elaturum fuisse crediderim *ἀνέθηκεν, οἷον τόδε μνῆμα ὁ Ἁρπάγου υἱὸς ἔκτισε*, eundemque tantum sapiisse, ut luctatus mentione nihil hoc loco fieri putidius atque absurdius posse intellegeret, quo non incruenta victoris agonistici virtus, sed excelsa bellatoris facinora essent praedicanda. Quodsi mihi infitias eundum est, institutam sententiam v. 5° requirere verbum aliquod, quale est *ἔκτισ᾽* a Savelsbergio II 212 desideratum, hoc quoque concedere nequeo, verbis illis quidquam inesse, quo in columna illa exstruenda aliquas etiam Harpagi filii partes fuisse probetur. Imo integre iudicantem fugere nequit, epigrammatis auctorem totam materiem sic distribuisse, ut quae dicenda haberet tribus capitibus comprehenderet, quorum primum usque ad v. 4 pertineret, alterum versu 9, tertium v. 12 absolveretur, ita tamen ut v. 9 (*ἀπεμνήσαντο*) diserte ad v. 4 (*μνῆμα*) adluderet, totiusque carminis primariam contineret sententiam. Harpagi enim filio, cuius nomen ignoratur, contigerat, ut secundis belli eventibus aut nunc primum imperium (*βασιλέας*) nancisceretur, aut quod probabi-

lius est a patre acceptum dilataret. Iam vero cum consanguineos suos, in expugnata opinor oppidula accitos, regni administrandi socios assumpsisset, benificii in eos collati hoc praemium tulit, ut illi debitam largitori gratiam reddituri, columnam aliquam maximam in foro exstruerent, Diis sacram futuram, quod adiuto Harpagida sibi quoque in imperio consequendo opitulati essent, simulque Harpagidae laudis monimentum, quod rebus praeclare gestis totius generis famam extendisset. Rem perspicuam haberemus forsitan a poeta aliquo scitiore sic fere illustratam: "Nullum adhuc Lycii aspexerunt monimentum, quale est haec columna ab Harpagidae consanguineis XII numinibus in foro consecrata, ut non modo fortunae bellicae, qua deorum voluntate usus est Harpagi filius, publica exstaret memoria, sed etiam grati animi testificatio, quod ipsos quoque victor regulos fieri regnique participes iussisset." Nostrum epigrammatarium, cum sententiae summam inscitius (v. 9) enunciato relativo qui dicitur commemorasset *οἳ χάριν ἀθανάτοισιν ἀπεμνήσαντο δικαίαν*, rem paulo obscurasse concedimus, verum tamen monimentum illud a consanguineis aedificatum esse, non ab Harpagi filio ipso, ne sic quidem obscurum esse poterit. Tu modo translatione usus paulo liberiore sic verte:

Ex quo mare Europam Asiamque dissociat,
nemo unquam Lycius monumentum tam insigne consecravit,
quale haec est columna XII diis in aperto fori spatio sacrata
in sempiternam belli exantlati victoriaeque partae memoriam. —
Postquam vero Harpagi filius inter Lycios aequales
in omnibus rebus gerendis strenuissimus felicissimusque
secundante Minerva Victrice multas arces
fregit, suosque regni participes esse voluit,
hi grati animi sensus aperire gestientes (et) deorum recordati sunt,
(et consanguinei sui),
quo, cum uno die septem Arcades gravis armaturae concidisset,
nemo mortalium aut plura tropaea Iovi erexit,
aut pulchrioribus coronis seque suosque exornavit:

verumque epigrammatis spissioris sensum divinaveris. His expositis intellegitur, consanguineos *συγγενεῖς* (propria significatione, non translata, quae apud Xenophontem valet in Cyrop. I 4, 27) columnae Xanthicae esse conditores, ipsam autem columnam et XII diis, et piae Harpagidae memoriae fuisse sacram.

Unum est, quod quis non sine veri specie nobis obiciat. Nam quae verbi forma in lateris australis versu 18 exstat, prínafate, unum aliquid aedificavisse significat, cum a pluribus id factum esse forma prínafoto indicari doceat titulus Lewis. 1. Sed ut mittam, nomina omnium, quicumque huic operi faciendo pecuniam contribuerant, in primis inscriptionis versibus nunc deperditis commemorari potuisse; quid impedit, quominus credamus, rei administrandae

curam ab omnibus uni idque ei potissimum commissam esse, cui ipsa Xanthus imperii sedes obtigisset. Quodsi factum erat, apparet, de hoc intellegendum esse, quod v. 18 legitur prína-fate. Ac praesto est caussa, quae re vera hoc factum esse demonstret. Versu enim 25, ubi de Harpagi filio fusius agitur, inter alia haec leguntur: — hi : arppaguh : tideimi : geriv [23. 24 (:) 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31] polleh : gohb : gezivah : tuhes: Lacunam Savelsbergius supplere non ausus satis habuit II 220 verba arppaguh : tideimi : geriva(h) verbis "des Harpagus Sohn Karier" reddidisse, seductus opinor litera Z, in eiusdem nominis forma gerivazí obvia. At suppleri lacuna potest, idque satis probabiliter, quandoquidem e literarum unius et triginta numero, quem in omnibus versibus eundem fuisse scimus, constat novem hic elementa deesse. Eorum XXX mum et XXXI fuerunt haud dubie *KO*, quod plurimorum numorum inscriptione *KOΠPΔΔE* efficitur, XXIII et XXIV autem î+, quia hic breviore genetivi forma opus esse, genetivorum exemplis evincitur in vicinia positis. Cf. de v. Gerivah in col. Xanth. frequenti Stud. Lyc. nov. p. 75. Restat ut vocabulum quinque literarum divinemus, a quo genetivus proxime antecedens eadem ratione sit suspensus, qua in versu sequenti genetivos nominum propriorum duorum à gohb: et tuhes pendere videmus et in eodem versu arppaguh a v. tideimi. Nec dubito ddedi restituere, cum praeter tuhes et guhbi non exstare videatur aliud syngenicon intra quinque literas subsistens. Non ignoro quidem Savelsbergium in Symbol. fasc. II 36 (I 51) in titulo Limyrensi 6 (29, 2), ubi Zzajaah : ddedi commemoratur, *θρεπτὸν* s. alumnum intellegere velle ($\sqrt{\text{de}}$, Skr. dha, Gr. *ΘH*); sed si recte conicimus in columna Xanthica *ΔΔHΔE* supplendum esse, Savelsbergii argumenta simul infirmata esse apparet. Dolendum quidem est, quod quae cognationis ratio vocabulis ddedi et guhbi significetur ignoramus, quodque ideo adhuc latet, qua necessitudine Harpagi filius, Gezivae maritus (cf. commentat. p. 10) et Gerivam et Cuperllim attigerit. Sed hoc in praesentia parum referre dixerim: maioris momenti est, quod Cuperllim (cf. Herod. VII 98 *Κυβερνίσκος* Lyc.) non modo e numorum inscriptionibus in dynastarum numerum referendum esse scimus, sed etiam Harpagidae affinem fuisse iam pro certo affirmare possumus. Nam cum quae exposuimus fidem faciant, defectum extremi lateris australis versus 17 sic esse supplendum: Kuperl[li : ebeija : ara]f..., iam pronunciare confidentius licebit, ipsius *Κυπέρλεως* nomen ad prínafate esse subaudiendum, Cuperllimque fuisse, qui Xanthi in urbe regno potitus affinium suorum iussu ac nomine columnam in foro collocandam curaret. Praeter quem secundas in eodem officio partes egisse videtur Geriva ille, qui et ipse in austral. lat. v. 5 (ac fortasse v. 13) commemoratur. Atque haud scio an Harpagi filius Gerivae frater, Cuperllis autem affinis habendus sit, ideo quod Cuperllis memoria ad tabulas australem et orientalem solas pertinet, in altera inscriptionis parte, quam et scripturae bonitate et distinguendi ratione accuratiore eminere diximus, Gerivae mentio non modo saepius fit (l. s. 38. 51. l. occ. 29. 45. 53/4) sed etiam cum Harpago coniuncta (l. *τ*. 58); ut non improbabile videatur hanc posteriorem par-

tem priori ipsum Gerivam, memoriae etiam suae consulturum, postea addidisse. Qua coniectura si verum assecuti sumus, d d e d i idem atque f r a t e r valeat, g u h b i affinis.

Ceterum Harpagi filius num ad eam aetatem duraverit, qua columna erigebatur, vehementer dubito. Nam per tempus adeo breve summae rerum praefuisse videtur, ut ne hoc quidem ei obtigisse videatur, ut iure numos signandi uteretur. Quid quod inter tot numos Lycios qui aetatem tulerunt, ne unus quidem repertus est, qui nomen eius proderet? contra, ut non desunt quibus *Ѱ↑PEVᐅ* nomen incusum est (Fellows XIV 5), ita numorum Xanthicorum (*ᐅ PΞ*) quos Cuperllis cudi iussit, tantus est numerus (Brandis p. 488—90) ut verisimillimum sit hunc fuisse, qui Harpagi filio in regno Xanthico succederet, cum Geriva alia in urbe collega imperii factus esset. Deinde, cui non aliquid admirationis habet, quod non ipse Harpagi filius, ut victorem decebat, diis debitam gratiam stele posita persolvit, sed quod a consanguineis id factum esse epigramma contendit. Denique ne fieri quidem potuisse videtur, ut epigrammatarius v. 6. verbis *τῶν τότ᾽ ἐν ἡλικίᾳ* uteretur, si columna Harpagi filio adhuc vivo erecta esset. Cf. Homer. Il. *ι* 559 *Ἴδεω θ᾽ ος κράτιστος ἐπιχθονίων γένετ᾽ ἀνδρῶν τ ῶ ν τ ό τ ε.* Pindar. Isthm. III 45 *τ ῶ ν τ ό τ᾽ ἐόντων — ἀοιδῶν,* quibus oppositi sunt *οἵ γε νῦν.*